NORA-SABINA MĂRCEAN

NIVELURI DE INTERPRETARE A RELAȚIEI CAUZALE

Subiectul pe care ne propunem să-l abordăm aici, chiar şi pe scurt, a constituit punctul central al unei preocupări îndelungate, declanşate de sesizarea unei „discrepanțe", dacă putem să o numim astfel, în sintaxa limbii franceze, referitoare la statutul sintactic al lui *car* (echivalentul lui *căci*), clasificat în rândul conectorilor coordonatori în gramaticile limbii franceze (BU 1991), dar în rândul conectorilor subordonatori în gramaticile limbii române (GALR 2005).

Gramatica limbii franceze justifică sintactic, dar mai ales semantic şi pragmatic această clasificare a lui *car* (Neamţ 1998). Argumentele sintactice, asemănătoare celor folosite la clasificarea lui *căci* în vechea gramatică română (GLR 1954), în loc să demonstreze justețea încadrării sale, nu fac altceva decât să-l apropie de alți conectori cauzali subordonatori. Argumentele de ordin semantic şi pragmatic sunt, de fapt, cele care încearcă să individualizeze comportamentul acestui conector.

Odată cu creşterea numărului lucrărilor de specialitate consultate, s-a impus observația conform căreia, pe de o parte, palierele la care se situează analiza sau interpretarea relației cauzale se întrepătrund, începând cu terminologia şi ajungând la argumente de ordin strict pragmatic, de exemplu, în explicarea unei relații care se vrea a fi descrisă sintactic. Descrierea particularităților conectorilor cauzali este şi ea încă departe de a fi unitară, ceea ce complică şi mai mult demersul interpretativ.

Pe de altă parte, demersul clasic, analiză sintactică, semantică, pragmatică, nu este însă productiv pentru subiectul care ne preocupă din trei motive: în primul rând, orice abordare sintactică recentă a cauzalităţii explică fenomene care se manifestă la nivelul sintactic atât prin argumente sintactice, cât şi prin argumente semantice sau de natură pragmatică. În al doilea rând, frontiera dintre semantică şi pragmatică fiind destul de subţire şi frecvent transgresată, separarea netă a nivelului semantic de cel pragmatic pentru acelaşi fenomen ni se pare nu numai greu de realizat, ci şi ineficientă din punct de vedere interpretativ. Am preferat să abordăm semantica şi pragmatica într-un continuum. În ultimul rând, considerăm că relația de cauzalitate se realizează dinamic, la toate cele trei niveluri, pentru a ajunge la sensul complet.

Abordarea pe care o propunem presupune tot o triplă perspectivă: frazală, enunțială şi textual-discursivă. Menționăm faptul că ne interesează relația în manifestări interpropoziționale, conform terminologiei din GALR 2005.

Considerăm că structura[1] cauzală **A deoarece B** este suficient de generală încât să poată acoperi, prin abstractizare, orice formă concretă a relaţiei cauzale, indife-

[1] Prin conceptul de „structură" se poate înțelege în lingvistică, potrivit lui E. Coşeriu (2000, p. 136), fie o configurație asociativă, fie o structură „sintagmatică", fie o structură „paradigmatică", ultimele două putând fi considerate în sens material sau în sens funcțional.

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

rent de nivelul ei de realizare (intrafrastic, enunţial, textual) sau de domeniul de incidenţă.

Terminologia lingvistică folosită în descrierea propoziției cauzale este foarte variată: se vorbește despre cauzală directă, cauzală imediată, cauzală propriu-zisă, cauzală prototipică, cauzală integrată, cauzală prin cauza *de re*, cauzală indirectă, cauzală mediată, cauzală metadiscursivă, cauzală prin cauza *de dicto*, cauzală inversată sau cauzală de justificare enunţiativă – de argumentare etc.

Nu vom insista în mod deosebit asupra analizei sintactice, dar considerăm că se impun, totuşi, unele observaţii.

Pe de o parte, din punct de vedere strict sintactic, deci din punctul de vedere al analizei relaţiei **la nivel frastic**, considerăm că nu putem vorbi decât de propoziţii circumstanţiale de cauză subordonate unui termen regent, introduse prin conectori cauzali sintactici. Pentru noi, nivelul frastic al relaţiei cauzale se referă strict la considerente de ordin sintactic. La nivel frastic, orice cauzală este un circumstanţial cauzal (fie ea o propoziţie conjuncţională sau relativă). Cauzalele juxtapuse depăşesc nivelul frastic, pentru că nu pot fi analizate drept cauzale prin reguli sintactice, doar interpretate ca fiind cauzale. (Cauzalele intonaţionale, metadiscursive, enunţiale depăşesc, în mod evident, nivelul frazei.)

Pe de altă parte, în numeroase cazuri, dacă nu în majoritatea, validarea relaţiei cauzale, în sensul de identificare a relației cauză-efect, impune recuperarea unor termeni impliciţi, situaţie în care nu ne mai aflăm la nivelul frazei, ci la acela al enunţului. În această situaţie, nici denumirea de termen „regent" nu ni se pare adecvată. Recuperarea termenilor neexprimaţi implică, deci, enunţarea în analiză, dar cauzala nu este mai puţin „circumstanţială", „cauzală" sau mai puţin subordonată.

În exemplele

(1) *Nu dansează pentru că nu se simte bine*;
(2) *Nu dansează, pentru că nu se simte bine*;
(3) *Nu se simte bine, pentru că nu dansează*,

indiferent de modul de validare a relației (între conținuturi propoziționale[2], între conținut propozițional și act de enunțare, între enunțări), propozițiile introduse prin *pentru că* sunt subordonate circumstanțiale de cauză. În același mod, în exemplele următoare,

(4) *Nu a răspuns la telefon* ***pentru că nu e acasă***;
(5) *Nu a răspuns la telefon pentru că nu e acasă,* ***nu pentru că ar fi supărată*** (GALR 2005, p. 538),

indiferent de intențiile comunicative ale vorbitorului și indiferent de calificarea cauzalei drept explicație, justificare, motiv etc., analiza strict frazală este aceeași.

[2] Considerăm conținutul propozițional ca o sumă a înțelesurilor lexico-semantice structurate de predicatul propoziției, acesta fiind elementul care atribuie înțelesurilor lexicale valori comunicative, determinând și structura actanțială sau argumentală a enunțului. Vezi, în acest sens, și Moeschler–Auchlin 2005.

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

La nivel frazal, analiza relației cauzale este cotextuală, presupune o structură cauzală cu doi termeni expliciți și coprezenți în lanțul verbal, un termen regent și un termen subordonat, corespunzând formei abstracte *A conector cauzal B.*

Tot la nivel frazal se manifestă şi conectorii sintactici cauzali: relaționează *conținuturi propoziționale* la nivelul *frazei*, în interiorul unui *singur enunț*, instituie o legătură *directă* între conținuturile propoziționale, într-o relație cu termeni *expliciți*. Abordarea relației cauzale marcate prin conectori sintactici se situează la nivelul *analizei* sintactice, nu al interpretării. Subliniem însă că, schimbând contextul (şi punctuația), o relație cauzală frastică poate fi *interpretată* drept o relație cauzală enunțială (în cazul unei strategii discursive), în virtutea unui principiu dinamic al construirii sensului în discurs.

Tripla *incidență* (Moeschler–Auchlin 1999) a conectorilor cauzali (conținut propozițional, act ilocuționar, enunțare) reprezintă o altă proprietate a conectorilor, putând orienta nivelul la care se poate interpreta relația cauzală. Unii conectori manifestă o preferință (dacă nu o constrângere) pentru o anumită incidență (*întrucât, de vreme ce, din moment ce* – incidență asupra enunțării), alții pot avea orice tip de incidență: *pentru că*, *deoarece* – incidență asupra conținutului propozițional, asupra enunțării sau a actului ilocuționar).

Orice relație cauzală care depășește nivelul frastic, în sensul precizat mai sus, prin recursul la inferențe, cotext, context[3] și secvențialitate[4], înseamnă, pentru noi, o relație la nivel enunțial. Fără să insistăm aici asupra noțiunilor de „enunț" și „enunțare", considerăm că cele două noțiuni nu pot fi disociate, în sensul de implicare reciprocă. Vom folosi termenul de *enunțial* pentru o relație care implică enunțul **și** enunțarea și vom folosi termenul de *enunțiativ* cu referire strictă la enunțare.

Spre deosebire de conectorii sintactici, conectorii pragmatici relaționează un conținut propozițional cu o *enunțare* sau un *act ilocuționar*, instituie o legătură *enunțială* sau *textual-discursivă*[5] de tip *indirect*, într-o relație cu termeni *expliciți* **și** *impliciți*. Abordarea relației cauzale marcate prin conectori pragmatici se situează la nivelul *interpretării*, nu al analizei.

Interpretarea **enunțială** a relației cauzale este cea care poate rezolva absența din lanțul verbal explicit a termenilor între care se validează relația cauzală. Distincția dintre frază și enunț este, bineînțeles, fundamentală în acest tip de interpretare. Interpretarea pe care o propunem se bazează pe sistemul cauzalelor propus de D. D. Drașoveanu (1997). În lucrările consultate, problema punându-se în general la nivelul înlănțuirii, identificarea termenului regent constituie principala preocupare. În momentul în care relația dintre conținuturi nu este suficientă pentru a valida relația cauzală, explicitarea raportului cauzal se face la nivelul enunțării (enunțiativ și ilo-

[3] Pentru noțiunile de „co-text" și „context", vezi și Moeschler–Auchlin 1999, Vlad 2003.
[4] Pentru noțiunea de „secvență", vezi Adam 1990.
[5] Pentru noțiunea de „text-discurs", „discurs", vezi Vlad, 2003, Moeschler–Auchlin 1998.

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

cuţionar), fără a se explica însă întotdeauna în ce constă această enunţare. Reconstituirea structurii este relativ rară în lucrările studiate şi poate fi diferită pentru acelaşi exemplu, în funcţie de abordarea în care se încadrează.

În sistemul cauzalelor propus de D. D. Draşoveanu, nivelul enunţării este integrat în analiză prin reconstituirea structurii integrale a cauzalei. Referirea la enunţ şi enunţare, deşi neformulată ca atare, este elementul fundamental în sistemul cauzalelor propus în sintaxa neotradiţională.

Prin ceea ce autorul numește cauzală intonațională se recuperează de fapt inferențial actul ilocuționar sau actul de enunțare. Dacă și în alte lucrări consultate se afirmă necesitatea recuperării unui termen în fața lui **A** din structura **A deoarece B**, D. D. Drașoveanu afirmă și necesitatea recuperării unui termen în fața predicatului cauzalei. Astfel, relația cauzală se realizează între **trei** sau **patru** termeni. Reluăm câteva dintre exemplele autorului (Drașoveanu 1997, p. 213–214):

(6) *Du-i-l!, că mi l-a cerut. – Te rog eu (să i-l duci), că mi l-a cerut.*
(7) *Unde e?, că eu nu l-am găsit. – Întreb (unde este), pentru că eu nu l-am găsit.*
(8) *Nu-i acolo, că l-am căutat. – Afirm (că nu este acolo), pentru că l-am căutat.*

Relația cauzală se validează între termenul implicit și cel explicit, între un conținut propozițional exprimat explicit în cauzală și actul implicit inferat.

Cauzala argumentativă descrisă de D. D. Drașoveanu este un exemplu complex de relație cauzală care implică patru termeni, dintre care doi impliciți. În

(9) *A plecat, că nu-i aici*,

relația se validează plecând de la formula generală *Afirm deoarece constat*, ajungând la formula definitorie a cauzalei argumentative, respectiv *Afirm concluzia deoarece constat premisa* (Drașoveanu 1997, p. 215).

Din perspectivă enunțială, considerăm că relația se poate realiza intra- sau transfrazal, atât ca relație marcată, cât și ca relație nemarcată. Prezența conectorului cauzal oferă instrucțiuni privind interpretarea, dar aceasta nu înseamnă că absența sa blochează obligatoriu interpretarea. În

(10) *Deodată faţa i se însenină de bucurie.* ***Pe cărare suia încet Ana, cu un coş*** *pe care-l muta mereu dintr-o mână în cealaltă* (GALR 2005, p. 529).
(11) *Mai târziu, relaţiile dintre noi s-au înrăutăţit.* ***Căci aveam obiceiul să spun unele lucruri care sunau prea liber într-o mănăstire*** (GALR, 2005 p. 529).
(12) *Au rămas 50 de locuri pentru medicina de familie.* ***Pentru că e lipsită de atractivitate*** (GALR 2005, p. 530),

recuperarea inferențială a relației cauzale se bazează pe timpurile verbale, pe conținutul semantic al verbelor, pe context, pe topos etc.

În acest punct al demersului nostru, considerăm că mai este nevoie de unele clarificări terminologice. Încă de la nivelul sintactic al descrierii relaţiei cauzale, lucrările consultate recurg la un set de noţiuni cu implicaţii mai degrabă semantice şi pragmatice. Nivelul enunţial (şi discursiv) al interpretării relaţiei cauzale va recur-

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

ge, evident, în mod sistematic la aceste noţiuni. Ne referim aici la noţiunile de *cauză*, *motiv*, *raţiune*, *argument*, *justificare*, *explicaţie*. Rareori însă aceste noţiuni sunt descrise unitar (de fapt, sunt rareori descrise) sau folosite cu aceeaşi accepţiune.

Parametri definiționali ai sensurilor pragmatice

Componentele secvenței	**Parametri definiţionali**	**Tip de sens pragmatic**	
		Explicaţie	**Argumentare/justificare**
B	poziţia locutorului faţă de B	martor	Agent
		neutru, obiectiv + autoritate	evaluator ± autoritate
		constată şi indică obiectul	evaluează obiectul
	prezentarea lui B de către locutor	caracter recunoscut	± caracter recunoscut
	relaţionare prin B	stări de lucruri (ceea ce se spune, modalitate *de re*)	acte de vorbire (faptul de a spune, de modalitate *de dicto*)
	conţinutul lui B	incontestabil	contestabil
	necesitatea lui B raportată la A şi interlocutor	locutorul presupune că A ar putea să nu fie înţeles.	locutorul presupune că A poate fi contestat
	statut sintactic al lui A	dependenţă directă de conţinutul lui A	dependenţă de alt termen decât conținutul lui A
	*terminologie	cauză	raţiune, motiv, argument
A	conţinutul lui A apare ca fiind	adevărat, inevitabil, necesar, obligatoriu	verosimil, admisibil, permis, posibil
Relația între A și B	tip de relaţie	directă	logică (inferenţială), indirectă
	efectul relației	cognitiv	interacţional
	suportul relației	mecanism general	mecanism particular
nivelul interpretării		dependenţă contextuală	

În definiția propusă de D. Torck (1996), cauzalitatea este

„[...] un principiu dinamic care, în funcție de datele situaționale (referențiale, psihologice, sociale și interacționale), va selecționa o categorie cauzală (cauză, rațiune, motiv etc.) pentru un obiectiv discursiv care va fi explicație, argumentare sau justificare” (Torck 1996, p. 337 – trad. n.).

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

Plecând de la această definiție, cauza, rațiunea, motivul etc. sunt, în interpretarea noastră, categorii semantice, iar explicația, justificarea și argumentarea sunt sensuri pragmatice. Fără a intra în detalii, numărul lucrărilor consultate fiind semnificativ, rezumăm parametrii definiționali ai sensurilor pragmatice din secvența **A (conector cauzal) B**, așa cum ne referim la ei în interpretarea enunțială și textual-discursivă (vezi tabelul de la pagina anterioară).

După definirea categoriilor semantice și a sensurilor pragmatice, putem să propunem formulele secvențelor cauzale:

În demersul interpretativ, e*xplicaţia* este (pentru noi) un rol sau o funcţie pragmatic(ă) al(a) unei relaţii cauzale validate direct între conţinuturi propoziţionale, deci la nivel frastic, de vreme ce, în explicaţie, ceea ce contează se reduce la informaţia furnizată de conţinuturile propoziţionale ale celor două unităţi sintactice ale relaţiei cauzale. În această alternativă, **secvența cauzală *explicativă* este o relaţie între 2 termeni (T)**:

T1T2
A deoarece B

Secvența cauzală *justificativă* sau ***argumentativă*** necesită însă unele precizări. În tabelul nostru, am folosit notarea *argumentare/justificare*, cei doi termeni fiind relativ sinonimi în literatura de specialitate. Credem însă că este nevoie de o diferenţiere în interiorul noţiunii de justificare. Distingem între *justificare enunţiativă* şi *justificare argumentativă*. Primul tip cuprinde ceea ce în sistemul preluat de la D. D. Draşoveanu a fost clasificat drept cauzală integrală, unde cauzala justifică enunţarea şi actul ilocuţionar, folosindu-se de acel „minim de raţionalitate şi obiectivizare” (Zafiu 2003, p. 151) pentru a legitima un act de vorbire, o intervenţie discursivă (rol de ajustare), o schimbare de temă, alegerea unui segment verbal (metadiscursivă), o scuză (a se justifica, a disculpa) etc.

(13) *N-a venit, **fiindcă a fost bolnav**.*
(14) *Am întârziat, **pentru că am făcut pană.***
(15) ***Având în vedere că ne apropiem de Revelion**,* [te întreb] *ce-ţi doreşti în anul 2004?* (GALR 2005, p. 527).

GALR consideră că aici utilizarea conectorului are rolul „de a „justifica enunţul” într-un context comunicativ dat” (GALR 2005, p. 527). Considerăm că este vorba despre o justificare a *pertinenţei enunţului în contextul dat*.

(16) *Infirmităţile şi boala, **căci era bolnav de plămâni**, îl înrăiseră, în loc să-l smerească*. – sens pragmatic de *ajustare discursivă*;
(17) *Şi blegul de el, **că mai bine nu i-oi zice**, a şi crezut-o!* (GALR 2005, p. 527). – sens pragmatic de *justificare metadiscursivă*.

Secvența cauzală de *justificare enunţiativă* presupune o relaţie cu trei termeni, dintre care numai doi sunt prezenţi verbal în enunţ:

T1T2T3
[afirm]A, deoarece B

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

Cauzala considerată justificativă de către GALR în exemplul (18) nu face parte, în opinia noastră, din exemplele de justificare enunțiativă, chiar dacă GALR 2005 consideră că raportul cauzal este metadiscursiv şi se stabileşte la nivel enunţiativ, cauzala redând justificarea unei enunţări:

(18) *S-a întâmplat ceva rău, pentru că e prea nervos*,

unde interpretăm astfel: [Afirm că] *s-a întâmplat ceva rău* [întrucât constat] *că e prea nervos* (GALR 2005, p. 527) (cauzală argumentativă în terminologia gramaticii neotradiționale). Justificarea enunțiativă legitimizează enunțarea precedentă (sau actul ilocuționar), îl legitimează pe *afirm* din *Afirm A, deoarece B.* Cauzala argumentativă, respectiv exemplul (18), are o structură cu patru termeni, dintre care doi impliciți. Justificarea se realizează între termenii absenți, între *afirm* şi *constat* din *Afirm P, deoarece constat Q*. Este o *justificare argumentativă*.

Demersul interpretativ pentru *justificarea argumentativă* include justificarea enunţiativă (recuperarea dependenţei de ceea ce D. D. Draşoveanu numeşte sens „intonaţional", sinonimizabil cu enunţiativ), dar introduce în secvența cauzală încă un termen „argument" care corespunde premisei unui raţionament. Ca strategie discursivă, argumentarea este strâns legată de intenţia persuasivă.

Justificarea argumentativă **are o structură cu patru termeni, dintre care doar doi sunt prezenţi verbal în enunţ.**

T1T2T3T4
[affirm]A, deoarece [constat]B

Atât justificarea enunțiativă, cât şi cea argumentativă sunt *inferențiale* şi *marcate explicit* în exemplele noastre. Dar ele sunt relații ce pot fi inferate şi în lipsa conectorului cauzal[6]

Menționăm că, în scris, punctuația are un rol important în orientarea interpretării, chiar şi ținând seama de incertitudinea competenței autorului în materie de reguli de punctuație. Astfel, prezența virgulei indică deja, în opinia noastră, deplasarea relației de la nivelul frastic la nivelul enunțial.

La nivel enunțial, deci, relația cauzală se realizează la nivel intra- sau transfrazal, are incidență locală[7], interpretarea este co- şi contextuală secvențială şi se bazează pe secvența cauzală.

Spre deosebire de abordarea enunțială, **abordarea textual-discursivă** se situează, în opinia noastră, la nivel transfrazal, are incidență globală, interpretarea este contextuală şi depinde de modelul configurativ, în general în baza unei scheme sau rețele argumentative (Vlad 2003). Cauzalitatea discursivă presupune, în general, relații interenunțiale, este dependentă de context şi tipul de text, interpretarea relației cauzale subsumând interpretările enunțiale. Cauzalitatea textual-discursivă

[6] Nu ne vom opri aici asupra acestui model inferențial; vezi Mărcean 2013.

[7] Pentru noțiunile de „nivel local" şi „nivel global", precum şi pentru cea de „model configurativ", vezi Sperber–Wilson 1989, Reboul–Moeschler 1998, Adam 1990, Vlad 2003.

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

trece, în mod obligatoriu, prin palierul enunțial local (ca validare, incidență, intenție informativă), pornind însă, ca proces interpretativ, dinspre global spre local și depinzând de modelul configurativ. Încadrarea tipologică și genologică[8] a text-discursului sunt factori determinanți în interpretarea relației cauzale textual-discursive (vezi și Mărcean 2012, 2013). Supradeterminarea tipologică și genologică în interpretarea cauzalității textual-discursive ar trebui să fie

> „[...] manifestă sau inferabilă la nivelul conectorilor cauzali (sau al absenței acestora), al rolurilor discursive, al instanțelor enunțiative (inclusiv al asumării relației), al secvențelor cauzale, al conținuturilor semantice, al intenției informative globale și al organizării în scheme argumentative, sau cel puțin la nivelul unora dintre acești parametri" (Mărcean 2012, p. 258).

Analiza pe texte-ocurență este cea care confirmă sau infirmă pertinența parametrilor pe care i-am propus în interpretare. În acest sens, am ales tipuri diferite de text (text științific, text de presă, text literar, text religios, marcate sau nu prin conectori cauzali), pentru a vedea modul în care se actualizează schema argumentativă a modelului configurativ (Mărcean 2010a, b, 2012, 2013).

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE

Adam 1990 = Jean-Michel Adam, *Eléments de linguistique textuelle. Théorie et pratique de l'analyse textuelle*, Mardaga, Bruxelles, 1990.

Charaudeau 1995 = Patrick Charaudeau, *Une analyse sémiolinguistique du discours*, în „Langages", nr. 117, 1995, p. 96–111.

Compagnon 2001 = Antoine Compagnon, *Théorie de la littérature: la notion de genre*, în *Fabula. la recherche en littérature*; http://www.fabula.org/compagnon/genre.php.

Coşeriu 2000 = Eugeniu Coşeriu, *Lecții de lingvistică generală*, Editura ARC, Chișinău, 2000.

Draşoveanu 1997 = D. D. Draşoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1997.

GALR 2005 = *Gramatica Limbii Române*, vol. I. *Cuvântul*, vol. II. *Enunțul*, Editura Academiei Române, București, 2005.

GLR 1966 = *Gramatica limbii române*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Tiraj nou, vol. I. *Morfologia*, vol. II. *Sintaxa*, Editura Academiei R.S.R., București, 1966.

GLR 1954 = *Gramatica limbii române*, vol. I. *Vocabularul, Fonetica și Morfologia*, vol. II. *Sintaxa*, Editura Academiei R.P.R., București, 1954.

BU 1991 = Maurice Grevisse, *Le Bon Usage*. Ediția a XIII-a, Duculot, Paris, 1991.

Mărcean 2010a = Nora Mărcean, *Interprétation des structures causales*, în RIELMA, nr. 3, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2010, p. 345–349.

Mărcean 2010b = Nora Mărcean, *Traduire les connecteurs causaux*, în RIELMA, nr. 3, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2010, p. 373–379.

Mărcean 2012 = Nora Mărcean, *Cauzalitatea textual-discursivă nemarcată – textul de presă*, în Miorița Ulrich, Diana Moțoc (eds), *Traduction sans frontières. Mélanges offerts á Rodica Baconsky/Traduceri fără frontiere. Volum aniversar Rodica Baconsky*, Editura Limes, Florești–Cluj, 2012.

[8] Pentru constrângerile discursive ale genurilor, vezi Rastier 1996, Charaudeau 1995, Compagnon 2001.

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)

Mărcean 2013 = Nora Mărcean, *Interpretări ale relației cauzale textual-discursive 3nemarcate – textul literar*, în *Limba română: variație sincronică, variație diacronică*. *Actele celui de al XII-lea Colocviu Internațional al Departamentului de Lingvistică (Bucureşti, 14–15 decembrie 2012)*, Editura Universității din București, București, 2013.
Moeschler–Auchlin 2005 = Jacques Moeschler, Antoine Auchlin, *Introducere în lingvistica contemporană*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2005.
Neamț 1998 = Nora Neamț, *Car/pues que/căci – une interprétation logique et syntaxique*, în StUBB, Philologia, XLIII, 1998, nr. 2–3, p. 195–202.
Pop 2010 = Liliana Pop, *La terminologie linguistique face aux phénomènes discursifs*, în SiUBB, Philologia, LV, 2010, nr. 1, 2010, p. 123–134.
Rastier 1998 = François., *Sens et textualité*, Hachette, Paris, 1989.
Rastier 1996 = François Rastier, *Pour une sémantique des textes – questions d'épistémologie*, în *Textes et sens*, Didier–InaLF, Paris, 1996, p. 9–35.
Reboul–Moeschler = Anne Reboul, Jacques Moeschler, *Pragmatique du discours. De l'interprétation de l'énoncé à l'interprétation du dicours*, Armand Colin, Paris,1998.
RIELMA = „Revue internationale d'etudes en langues modernes appliqués", Cluj-Napoca.
Sperber–Wilson 1989 = Dan Sperber, Deirdre Wilson, *La pertinence. Communication et cognition*, Minuit, Paris, 1989.
StUBB = „Studia Universitatis «Babeș-Bolyai»", Cluj, I, 1956 şi urm.
Torck 1996 = Danièle Torck, *Aspects de la causalité discursive en français oral contemporain*, Studies in Language and Language Use, Amsterdam, 1996.
Vlad 2003 = Carmen Vlad, *Textul aisberg*. *Teorie și analiză lingvistico-semiotică*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003.
Zafiu 2003 = Rodica Zafiu, *Valori argumentative în conversația spontană*, în L. Dascălu, L. Pop (eds), *Dialogul în româna vorbită*, Editura Oscar Print, Bucureşti, 2003.
Moeschler–Reboul 1999 = Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicţionar enciclopedic de pragmatică*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1999.

LES NIVEAUX D'INTERPRETATION DE LA RELATION CAUSALE. (*Résumé*)

Lanalyse strictement syntactique d'une relation causale ne pouvant pas toujours rendre compte de la validation d'une relation de cause à effet, la question qui se pose est d'en identifier les termes et, surtout, le niveau auquel elle peut être validée. A partir du modèle de la syntaxe néotraditionnelle, la phrase, l'énonciation et le texte-discours s'avèrent être les trois niveaux fonctionnels dans l'analyse et l'interprétation des séquences causales.

Cuvinte-cheie: *relaţie cauzală, secvenţe cauzale, nivele de interpretare, enunţare, discurs, text.*
Keywords: *relation causale, séquences causales, niveaux d'interpretation, énonciation, discours, text.*

Universitatea de Medicină şi Farmacie
„Iuliu Haţieganu"
Departamentul de Limbi Moderne Aplicate
Cluj-Napoca, str. Pasteur, 6

BDD-V661 © 2015 Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-06 21:38:20 UTC)